

Krabbameinsætlan fyri Føroyar

Eftir áheitan frá Føroya Felag móti Krabbmeini og eftir tilmæli í »Álit um framtíðar sjúkrahúsverk í Føroyum« hefur landsstýrismaður í almanna- og heilsumálum, Hans Pauli Strøm, gjørt av, at tað skal gerast krabbameinsætlan fyri Føroyar. Ætlanin skal í høvuðsheitum lýsa, hvussu fyrbyrging, diagnostikkur, kanning, viðgerð, rehabilitering og tann palliativi (linnandi) stuðulin skulu skipast. Yvirskipaðu rættindini hjá sjúklingunum í viðgerðargongdini, eins og skyldan hjá heilsuverkinum at veita áløgdu tænastuna sambært yvirskipaðu krabbameinsætlanini, skal við hesum gerast meira týðilig, skrivar landsstýrismaðurin í tíðindaskrivi. Arbeiðið verður sett í gongd í byrjanini av desember mánaða og skal eftir ætlan verða liðugt í seinasta lagi 1. oktober 2008. Á figgjarlógaruppskotinum fyri komandi ár er peningur settur av til ein skrivara/samskipara, ið burturav verður knýttur at hesum arbeiði.

Leigulóg á trappuni

Føroyski leigumarknaðurin hevur allar tíðir ligið í lógloysi. Nú røkist fyri eini leigulóggávu

Mynd: Jens Kristian Vang

Lógloysi hevur allar tíðir valdað á føroyska leigumarknaðinum, so tað má sigast at vera í tøkum tíma, at viðurskiftini verða formaliserað. 1. viðgerð av uppskoti um leigulóg verður í tinginum í dag

BRÚKARAMÁL

Rigmor Dam
rigmor@sosialurin.fo

Tað er Hans Pauli Strøm, landsstýrismaður í almanna- og heilsumálum, sum leggur uppskotið um leigulóggávu fyri tingið. Uppskotið er partur av umfatandi bústaðarpakkanum, sum ætlanin eisini er at fáa samtyktan í hesum valskeiðinum.

Grund er til at halda, at stóruppartur av leigumarknaðinum í dag er ein "gráur" marknaður. Við lógaruppskotinum eru ásetingar um rættindi og skyldur hjá báðum partum í einari leigu-

avtalu. Ásetingar eru um depositum, uppsøgn og hvør skal rinda umvælingar og ábøtur. Galdandi lóggáva hevur ikki reglur um, hvørji minstu krøv eru til eitt leigumál, tá talan er um bruna-trygd og byggitreytir. Í lógaruppskotinum verður hetta regulerað.

Í grein eitt í uppskotinum um leigulóg stendur, at endamálið er at tryggja rættindi hjá leigara og útleigara, at virka fyri einum vælskipaðum og vælverkandi leigumarknaði og at seta minstukrøv til leiguavtalur.

Óbroytt í 67 ár

Higartil hevur bert Tórshavnar kommuna verið umfata av einum eiti av einari leigulóggávu, sum hevur verið stórt sæð óbroytt síðani 1940. Restin av landinum hevur onga lóggávu havt at halda seg til. Í lógaruppskotinum sigur landsstýrismaðurin, at lógin er ótíðarhóskandi, og við mongu leigumálum á marknaðinum í dag, er tørvur á eini nýggjari leigulóg,

sum samstundis skal galda fyri allar Føroyar.

Leigarin veikari partur

Í viðmerkingunum til lógaruppskotið stendur, tað í høvuðsheitum tryggjar leigaran, ið er veikari parturin á leigumarknaðinum.

Øll leigumál skulu brúka sama leigusáttmála. Hetta verður gjørt fyri at tryggja leigara móti órimilgum avtalum. Kortini hevur leigusáttmálin við sær, at partarnir sínámillum kunnu avtala annað, men skulu lúka nøkur minstukrøv.

Lættari hjá privatum

Við lógaruppskotinum verður tryggt, at ein útlegari ikki kann siga einum leigara upp, uttan uppsagnarfrest. Hendan freist er bytt upp, alt eftir um talan er um vinnuligar ella privatar útleigarar. Vinnuligi útlegarin kann bert siga leigumálið upp eftir ávísu treytum. Somu treytir verða ikki settar privatum útlegarum.

Orsøkin til, at landsstýrismaðurin hevur valt at skyna millum vinnuligar og privatar útleigarar er, at tað skal vera rimiliga lætt hjá privatum útlegara at siga upp leigumálið. Verður tað ov trupult, er vandi fyri, at fólk halda seg aftur, og tá verður politiska siktið um at økja um tøkna bústaðarútbøðið ikki rokkið.

Mark fyri depositum

Núverandi lóggáva hevur ikki ásetingar um, hvussu stórt eitt depositum kann vera. Við lógaruppskotinum er mark sett fyri, at hetta gjald í mesta lagi skal svara við leigu í 3 mánaðir.

Skulu lúka minstukrøv

Við núverandi støðu kann leigunevndin ikki seta nøkur krøv til útlegara um, í hvørjum standi tað útlegaða skal vera í. Hetta er óheppið, tí vandi kann vera fyri, at høli og rúm verða útlegað, sum ikki lúka treytirnar, ið eitt nútímans samfelag setir

til íbúðir.

Fyri at fyrbyrgja ósemjum um, hvørjum standi eitt leigumál er í, hevur lógaruppskotið áseting um, at tá flutt verður inn, skal gerast ein innflytingarfrágreiðing. Frágreiðingin er grundarlag fyri sýni, ið verður gjørt, tá flutt verður út.

Møguleiki er eisini fyri, at íbúðin ikki lýkur tey minstukrøv, sum galdandi lóggáva setir til trygd og tilíkt í íbúðum. Fyri at bota um hetta, er ein áseting í lógaruppskotinum um, at leigumálið skal lúka minstukrøv um byggitreytir og brunatrygd sambært galdandi lógum.

Tríggjar mánaðir skotbrá

Sum nú er, hevur leigarin onga rættartrygd í mun til hækking av leigu ella uppsøgn. Lógaruppskotið hevur áseting um, at leigari skal hava skrivliga fráboðan um, at leigan hækkar. Hetta skal fráboðast minst tríggjar mánaðir frammanundan. Á henda hátt hevur leigari tíð

at siga leigumálið upp, um ósemja er um hækking. Sostatt kunnu leigarar ikki verða uppsagdir við stuttum skotbrái og rættartrygdin á leigumarknaðinum er vorðin greiðari fyri leigara.

Ikki vinnuligt virksemi

Nýggja leigulógin fevnir um útleigan av bústaði har fólk búgva. Í mun til núverandi lóg, sum umframt vanligu leigu, eisini fevnir um útleigan til vinnuligt virksemi, fevnir lógaruppskotið ikki um hesi leigumál. Leigulógin eigur ikki at fevna um tilílk leigumál, tí tað ikki verður mett neyðugt, at vinnuligir partar á sama hátt nýtast at verða vardir við eini lóg um leigu av privatum bústøðum. Talan er aloftast um tveir eins sterkar partar, og tískil kann vanligur obligasjonsrættur vera galdandi á hesum øki, til serstøk lóg verður samtykt hesum viðvíkjandi.